

در راستای سلامتی مادر و نوزاد، بزرگداشت مقام ماما و افزایش آگاهی عمومی

روزی برای یکی از زیباترین مشاغل دنیا



نقش اساسی «ماما» در تامین مراقبت‌های مطلوب مادر و نوزاد

گرچه لازم است همه خانم‌ها در زمان زایمان به خدمات درمانی دسترسی داشته باشند، آنچه اهمیت بیشتری پیدا می‌کند اینکه این مراقبت‌ها باید در حد معقول کیفیت خوبی داشته باشند تا تجربه شیرین زایمان در نهایت اطمینان، احترام و عزت انجام گیرد.

براین اساس سازمان بهداشت جهانی از سال گذشته برنامه‌ای را تبیین کرده تا ماما تمامی مراقبت‌ها و نیازهای خانم باردار را در طول این دوران تا زمان زایمان و پس از آن، پیگیری کند.

این طرح به عنوان یکی از انتظارات خانم‌های باردار با اقبال خوبی روبرو شد و از طرفی مراقبت‌های منظم موجب کاهش ۲۴ درصد آمار تولدهای زودرس نوزادان، کاهش ۱۶ درصد زینده خطر فوت نوزاد و رضایت‌مندی بیشتر مادران از روند زایمان است که شاخص مهمی در بهبود سلامت نوزادان محسوب می‌شود.

تحقق این هدف مستلزم بهره‌مندی ماماها از آموزش‌ها و مقررات لازم برای استفاده از مهارت‌ها و تکنیک‌های تعریف شده از سوی «انجمن بین‌المللی ماما» خواهد بود. نتایج مطالعات به خوبی نشان می‌دهد ماماها می‌توانند از آموزش تکنیک‌ها و خدمات مناسب بهره‌مند

شده‌اند، می‌توانند پاسخگوی ۸۷ درصد نیازهای مادران و نوزادان باشند. این آموزش‌ها به عنوان یکی از برنامه‌های اصلی سازمان بهداشت جهانی در جهت سلامت بانوان، کودکان و نوجوانان تا سال ۲۰۳۰ میلادی مطرح است.

با اجرای این طرح نه تنها اطمینان از حیات مادران و نوزادان تقریباً به صد درصد می‌رسد، بلکه ضامن حفظ سلامت و پویایی آنها در جامعه نیز خواهد بود.

با این حال، بسیاری از ماماها در مناطق مختلف دنیا به دلیل کمبود تجهیزات اولیه و حتی آب، امکان ارائه خدمات مطلوب به خانم‌های باردار را ندارند، به نحوی که در ۳۸ درصد مراکز درمانی امکان دسترسی به منابع آب بهداشتی وجود ندارد، ۱۹ درصد مراکز با کمبود وسایل ضروری بهداشتی و درمان روبرو هستند و در ۳۵ درصد موارد ماما حتی آب و صابون برای شستشوی دست‌ها در اختیار ندارد.

در واقع این کمبودهای جدی آب و تجهیزات ضروری پزشکی یکی از مهم‌ترین علل انتقال عفونت‌ها محسوب می‌شود که زمینه‌ساز بیماری‌های عفونی ۳ میلیون نوزاد شده که می‌تواند حیات ۵۰۰ هزار نفر از آنها را تهدید کند و عامل مرگ یک مادر از هر ۱۰ نفر باشد.

بهبود کیفیت مراقبت‌های مادر و نوزاد و نقش انکارناپذیر «ماما» بی‌شک یکی از مهم‌ترین اقدامات در جهت حفظ سلامت

برای نخستین بار در سال ۱۹۸۰ میلادی، پنجم ماه مه به عنوان «روز جهانی ماما» از طرف سازمان بهداشت جهانی و کنفدراسیون بین‌المللی ماما پی پیشنهاد شد اما از سال ۱۹۹۲ میلادی، به صورت رسمی در تقویم سلامت جهانی جا گرفت.

گرچه این حرفه یکی از مهم‌ترین و تاثیرگذارترین مشاغل در حوزه بهداشت و سلامت محسوب می‌شود، هنوز بسیاری از مردم اطلاعات درستی در مورد آن ندارند. این مناسبت می‌تواند فرصتی برای قدرانی از کسانی باشد که واسطه ورود فرشته‌ای به دنیای انسان‌ها هستند.

فعالیت «ماما» فقط محدود به زایمان نمی‌شود!

با اینکه مهم‌ترین و بارزترین مسوولیت «ماما»، کنترل وضعیت سلامت خانم باردار تا زمان زایمان، همچنین مراقبت‌های لازم پس از تولد نوزاد است، نمی‌توان تخصص آنها را تنها به این امر خلاصه کرد. در واقع آنها از طریق آموزش شیردهی درست مادران نقش تاثیرگذاری در سلامت نوزادان دارند و از طرفی مشاوران خوبی در زمینه فرزندآوری مادران و تشخیص احتمال ابتلا به بیماری‌های جدی مانند سرطان پستان و رحم هستند.

در صورتی که خانمی از نظر سلامت عمومی در وضعیت مطلوب و بدون سابقه ابتلا به بیماری‌های مزمن مانند پرفشاری خون، دیابت و... نباشد، ماما به خوبی می‌تواند سلامت ژینکولوژی وی را بررسی کرده و بسیاری از نیازهای بهداشتی و سلامت را برطرف کند. از جمله مهم‌ترین اقدامات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ♦ ارائه آموزش‌های لازم در دوران عادت ماهانه، مراقبت‌های پس از زایمان، آموزش شیردهی و کنترل وضعیت یانسیگی
- ♦ تجویز روش‌های جلوگیری از بارداری از قبیل آی‌یودی
- ♦ تجویز دارو در مراحل اولیه بیماری‌هایی مثل عفونت مثانه، التهاب مثانه و...
- ♦ انجام معاینات تشخیصی سرطان پستان
- ♦ انجام آزمایش پاپ اسمیر؛ آزمایش تشخیص زود هنگام سرطان دهانه رحم
- ♦ تجویز و انجام واکسیناسیون ضروری برای مادر و نوزاد

همراهی دوست‌داشتنی «ماما» کنار مادر و نوزاد

نتایج مطالعه‌ای در ۱۶ مرکز درمانی روی بیش از ۱۶ هزار خانم باردار نشان می‌دهد همراهی ماما حین بارداری تا زایمان برای مادر و جنین سودمند خواهد بود. در واقع کنترل مرتب خطر تولد زود هنگام جنین را کاهش می‌دهد، ماما می‌تواند وضعیت اورژانس مادر را تشخیص دهد و در صورت نیاز خانم باردار را به بیمارستان ارجاع دهد. همچنین روند زایمان توسط ماما در شرایط طبیعی کاملاً مطلوب است و حداکثر ۳۰ دقیقه بیشتر از زمان حضور جراح زنان طول می‌کشد.

از آنجا که ماما نسبت به جراح زنان و زایمان کمتر با موارد اورژانس مواجه می‌شود، فرصت بیشتری برای همراهی مرتب خانم باردار خواهد داشت.

گرچه براساس این مطالعه، حتی روند زایمان خانم‌هایی با احتمال خطر بالاتر نیز به خوبی انجام گرفت، به طور کلی توصیه می‌شود در شرایط ابتلا به بیماری‌های زمینه‌ای، بارداری پس از ۳۵ سال و دیگر عوامل خطر، حتماً خانم باردار با پزشک متخصص زنان و زایمان مشورت کند و تحت معاینات دقیق قرار گیرد.

ضرورت مراقبت‌های جدی‌تر برای نوزادان نارس و بیمار

نوزادانی که زودتر از موعد یا با وزن بسیار پایین به دنیا می‌آیند، بیشتر در معرض خطر فوت طی دوران نوزادی و ابتلا به بیماری‌های جدی‌تر در طولانی‌مدت خواهند بود. این نوزادان باید به طور مداوم در محیط گرم مناسب باشند و روند تغذیه با شیر مادر نیز حتماً ادامه یابد. همچنین ماما همراهی‌های لازم برای حضور مادر کنار نوزاد را خواهد داشت و وضعیت نوزاد به طور منظم توسط متخصص کنترل می‌شود تا بروز هر گونه مشکلی به موقع تشخیص داده شود.

خدمات مطلوب پیشگیری از عفونت‌های بیمارستان

ابتلا به عفونت‌های بیمارستانی زمینه بروز بیماری‌های جدی است که احتمال مرگ‌ومیر مادران و نوزادان را افزایش می‌دهد و هزینه‌های درمانی سنگین و بستری طولانی‌مدت را در پی دارد. در این زمینه رعایت اصول بهداشتی ضروری است که در وهله اول باید ماما دست‌ها را کاملاً با آب و صابون یا محلول ضدعفونی قبل و بعد از هر نوع معاینه و اقدام درمانی شستشو دهد. همچنین نگهداری و از بین بردن بی‌خطر آلودگی‌های بیمارستانی، استریل وسایل و اتاق زایمان و نوزادان نیز دیگر اقدامات ضروری در این باره خواهد بود.

البته علاوه بر این موارد، خدمات بهداشتی و درمانی باید در شرایطی انجام گیرد که احترام و شخصیت افراد کاملاً حفظ شود.

رفتار شایسته و پاسخگویی به نیازهای خانم باردار

خانم‌های باردار باید طی دوره‌های معاینه، تمامی اطلاعات مورد نیاز راجع به مراقبت‌های بارداری و زایمان، همچنین تصمیم‌های احتمالی در مورد روند زایمان را از ماما دریافت کنند. ارتباط دوستانه با ماما باعث کاهش اضطراب‌های بی‌دلیل خانم باردار می‌شود و به او کمک می‌کند زایمان را تجربه‌ای شیرین و تکرارنشده‌ی در زندگی خود بداند.

علاوه بر این خانم‌های باردار باید امکان دسترسی به خدمات درمانی را در تمامی ساعات شبانه‌روز در مراکز بیمارستانی و توسط ماماها مجرب و آموزش دیده داشته باشند.

مصونیت مادر در برابر آسیب‌های درمانی

هیچ خانمی نباید در دوران بارداری تحت اقدامات خطرناک و بی‌دلیل حین معاینه، زایمان و پس از آن شود. در واقع چنین کارهایی می‌تواند منجر به بروز عوارض و صدمات جدی برای مادر و جنین شود. از جمله چنین اقدامات آسیب‌زایی می‌توان به معاینات بی‌دلیل داخل رحمی مادر در روزهای نزدیک زایمان، حمام فوری نوزاد پس از زایمان در شرایط نامناسب، دور نگه داشتن نوزاد از مادر، تبلیغات جایگزینی شیر خشک به جای شیر مادر و... اشاره کرد.

ثبت پرونده پزشکی برای خانم باردار و نوزاد

هر خانم باردار پس از مراجعه به مرکز درمانی و کنترل توسط ماما، باید دارای پرونده دقیق پزشکی باشد که طی معاینات ماهیانه هر نوع مشکل یا وضعیت هشدار برای زایمان در آن ذکر شود. این روال پس از زایمان نیز باید ادامه یابد و تمامی شرایط نوزاد شامل وزن، قد، اندازه دور سر، واکسیناسیون، آزمایش‌های احتمالی، عوارض حین زایمان و... در آن ثبت شود. ■

منابع: www.OMS.fr

www.Santé Magazine.fr